

умовах значної законодавчої зарегульованості, нездатності судової системи вирішувати швидко і справедливо судові справи. На якість роботи складових кластера також впливають такі аспекти як інфраструктура, податкове навантаження тощо.

Кластери, як правило, більше виражені в умовах розвинутої економіки, де глибина і ширина їх утворення є більшими. Кластери в країнах із економікою недостатньо розвинутою є досить поверхневими і в основному залежать від надходжень іноземних виробників компонентів, сервісу і технологій. Комунікації у цій ситуації обмежуються, а зв'язки між існуючими фірмами й інститутами розвинуті недостатньо. Подібна ситуація в Україні. Донедавна влада недостатньо звертала увагу на розвиток кластерів. Нарешті у 2009 р. було підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції кластеризації економіки України» [2], якою передбачається організація і забезпечення розвитку кластеризації, передусім у найбільш наукоємних і високотехнологічних галузях, для забезпечення ефективного використання виробничих ресурсів, інтелектуального потенціалу та зростання конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. *Портер, Майкл, Э.* Конкуренция: Пер. с англ.: Уч. пос. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. — 495 с.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. — <http://www.me.gov.ua>.

УДК 336.221.262:352

Є. І. Волковський

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗШИРЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ З МЕТОЮ ЗМІЦНЕННЯ МІСЬКИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ. АСПЕКТ СТОЛИЧНОГО МІСТА

Місцеві органи влади як суб'єкти управління адміністративно-територіальними одиницями виконують надзвичайно важливі функції що забезпечення розвитку територіальних громад. Перш за все вони забезпечують задоволення базових потреб відтворення громадян: охорона здоров'я, освіта, соціальний захист, комунальне обслуговування та ін.

Необхідність фінансування даних видів видатків постійно і в повному обсязі пов'язана із щоденною життєдіяльністю кожної людини. В умовах спаду економічної активності значно скорочуються обсяги виробництва, як наслідок зменшується ВВП, скорочуються обсяги виплаченої заробітної плати, збільшується рівень безробіття. Що прямо впливає на забезпечення надходжень бюджетів усіх рівнів.

Аспект столичного міста привертає до себе увагу тим, що тут функціонує найчисельніша територіальна Україна. Місто Київ є одним з вагомих виробничих центрів національної економіки та фінансовим центром тяжіння країни. В цьому місті б'ється пульс економічного та політичного життя країни.

Розгляд бюджету м. Києва у табл. 1 засвідчує негативні тенденції стану виконання головних бюджетних показників починаючи з 2008 року.

Таблиця 1

**ДИНАМІКА ВИКОНАННЯ ПЛАНОВИХ
ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТУ МІСТА КИЄВА, % [1]**

	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Податок з доходів фізичних осіб	102,4	107,4	98,9	85,8	85,8
Плата за землю	100,7	104,2	112,5	89,2	72,6
Загальний фонд видатків бюджету міста	97,4	98,1	96,6	81,8	76,9

Виконання планових надходжень по головним бюджетотворюючим податкам що формують до 84 % сукупних доходів міського бюджету значно скоротилася за останні два роки, що призводить до значного недофінансування запланованих видатків загального фонду міста і виникнення громадського незадоволення щодо повноти виконання міською адміністрацією покладених на неї функцій.

Дана ситуація вимагає пошуку нових шляхів наповнення міської скарбниці. Одним з таких шляхів є розширення оподаткування нерухомості. Оподаткування нерухомого майна є традиційним джерелом наповнення міських бюджетів. Переважна більшість міст світу формує свої доходи за допомогою майнових податків.

Головними перевагами даного виду оподаткування є по-перше високий ступінь прозорості при встановленні обсягу податкових

зобов'язань та сплаті. У той же час фінансові ресурси від оподаткування нерухомості у зарубіжних країнах використовуються на транспортну інфраструктуру, збирання сміття, озеленення, освітлення, забезпечення правопорядку, що дуже легко прослідковується платниками податків та підвищує їх зацікавленість у сплаті. В цьому випадку місцевим органам влади дуже легко модифікувати та збільшувати податкові ставки податку [2, с. 27].

Другою, проте головною перевагою даного виду оподаткування в умовах фінансово-економічної нестабільності, є його нееластичність по відношенню до зміни економічної ситуації. Як правило база оподаткування — вартість майна, що оподатковується зростає чи падає повільніше ніж змінюються темпи росту ВВП. Тому надходження від оподаткування нерухомості є умовно постійним джерелом надходжень до місцевих бюджетів. Це означає, що для миттєвої зміни обсягу податкових надходжень необхідно змінювати та перелік об'єктів оподаткування. Тому даний вид оподаткування відіграє роль того фіскальної точки опори.

По-третє оподаткування нерухомості може стати, одним з головних джерел фінансової автономії. Так, у 2006 даний вид оподаткування становив у Новій Зеландії 54,5 % загальних доходів муніципалітетів у Австралії 38,6 %, Канаді 37,8 %, Франції 33,7 %. У той же час в Україні частка цього виду оподаткування у 2006 році склала 2,3 % [2, с. 15].

В Україні дискусії щодо розширення оподаткування нерухомості ведуться вже понад десять років. Головними кроками такого розширення були спроби прийняття ряду законопроектів, які у тій чи тій частині пропонували розширити оподаткування даного виду в Україні. Основний шлях, що пропонують вітчизняні науковці та державні діячі є введення в дію податку на нерухоме майно[3—7].

Країни з перехідною економікою зацікавлені у запровадженні на своїх територіях податку на нерухоме майно оскільки він є одним з важелів отримання державою зиску. Цей податок запроваджується органами місцевого самоврядування для того, щоб мати кошти для оплати послуг, які ними надаються. Розширення бази дозволяє більшій кількості громадян брати участь у фінансуванні тих послуг, які вони отримують від місцевих органів влади. І це є не лише свідченням їхньої готовності сплачувати податки за спожиті послуги, але й допомагає їм більшою мірою відчувати себе повноправними громадянами своєї країни [8, с. 188].

Даний податок має ряд переваг. Перш за все, майновий податок є більш «нейтральним» у порівнянні з іншими податками, і підвищення податків на нерухомість має менш негативні наслідки, ніж підвищення інших податків [8, с. 192].

Даний податок є, за своєю внутрішньою природою є своєрідною платою за ті місцеві громадські послуги, які отримують власники платники податку. Тому платник розуміє чому він має сплачувати даний вид податку, в нього менше стимулів для ухилення від сплати. Так надходження від майнового оподаткування переважно витрачаються на здійснення громадських послуг міста.

Оподаткування нерухомості має суттєвий перерозподільчий ефект, коли власники більшої кількості нерухомості, є багатішими людьми, а отже і сплачують більше. При цьому в усіх законопроектах, що були розроблені в Україні, визначається неоподатковуваний мінімум, який захищає найбільш незахищені верстви населення [3, 5—7].

Тому вище зазначені аргументи створюють необхідність для розширення оподаткування нерухомості з метою зміцнення міських бюджетів в умовах фінансово-економічної нестабільності, шляхом введення в дію податку на нерухоме майно.

Література

1. Дані Головного фінансового управління в м. Києві за 2005—2009 рр.
2. Guide to Municipal finance. Nairobi — 2009. — 90 p.
3. Проект Податкового кодексу України від 21.07.2009. Електронний ресурс: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=31993&pf35401=147357
4. Проект Закону про місцеві податки і збори від 30.03.2009. Електронний ресурс: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=34015&pf35401=138326
5. Проект Закону про податок на нерухоме майно (нерухомість) від 22.02.2008 Електронний ресурс: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/
6. Проект Закону про надлишки житлової площі громадян від 10.07.2007 Електронний ресурс: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/
7. Проект Закону про нерухоме майно громадян від 20.11.2003 Електронний ресурс: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=14737&pf35401=33151
8. Податкова система: навч. посіб. для студ.вищ.навч.закл. / Лютий І. О., Демиденко Л. М., Романюк М. В., [та ін.]; за ред. І. О. Лютого. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 456 с.